

Koboya Ya Bana Mboka:
Ndimbola Ya Yambo



PHOTO BY HAMED SABER CREATIVE COMMONS ATTRIBUTION LICENSED

Koboya ya bana mboka ezali nini?

Koboya ya bana mboka ezali mayele maye makopesaka na moto **nionso** epusa ya kobunda mpo ya bomoi bwa bango, bonsomi mpe bosembo, na kosalelaka bokasi te. Bato baye bakoyingela ontei ya koboya ya bana mboka ba kosalelaka mayele ndenge na ndenge, lokola kokata mosala, koboya kosomba biloko, milulu ya bato ebele mpe makambo masusu, mpo bazua ba mbonguana o bomoi bwa bato, o politiki mpe o nkita. **Soki** koboya ya bana mboka ezali na nkombo ndenge na ndenge o molongo-kobunda ya bitumba te, misala mia semba, mpifo ya bato ebele, kotelemela ya politiki mpe kosangisa bana mboka-bokasi bwa yango bozali se ndenge yoko.

Masanga ma koboya ya bana mboka makozuaka bokasi bwa yango **soki** bato bazui esika o milulu bazali ebele. **Soki** bato basangani mpo ya kotelemela boniokoli, koningisa bosembo boye batiaki na bayangeli. **Soki** motango mwa baboyi momati, ekokoma motuya mingi mpo ya koyangela. **Soki** bato **mike** bazui mokano mwa koboya kotosa, bokonzi bo kumela te : bokonzi bwango bosengeli kobonguana to kosila. Ata kutu bayangeli baye bazalaka na bibundeli makasi mpe na mbongo ebele bakueyaka sima koboya botosi eye esungamaka na bato ebele, ebandaka bongo na manaka ma kotia mobulu na bitumba te mpe ya kotelemela bakambi.

*“Likambo lya ya motuya, o etumba, ezali ba yeba bino.
Kobunda o esika ya yo moko, atako moto akomono
bino, ezali kolekisa ntango ya mpamba. **Soki** bo
kobundela, esengeli **bato** bayeba ntina bo kobundela.”*

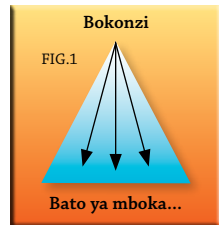
— MKHUSELI JACK, LEADER OF THE CONSUMER BOYCOTT
CAMPAIGN AGAINST APARTHEID IN SOUTH AFRICA

Uto eleko ya mibu monkama, masanga ya bato ebele basalelaki manaka ma kobunda te mpe bakokaki kokweyisa bakambi baye baniokoloko bato, kosukisa basoda baye bakambi bikolo bia bango mpe kozalisa bomoi bwa moto, bonsomi mpe democratia o bikolo ebele o molongo. Koboya ya bana mboka esalaka mosala makasi mpo ya kosukisa apartheid o Africa ya ngele mpe kosukisa ekolo Syria eye ekambaka ekolo **Liban**. Yango nde ebimisaka basi, bomoi bwa bato o biloko mpe kopesa ndingisa na ba syndika o America. Koboya ya bana mboka esungaka mpo ya kosukisa bapaya baye bakambaka ekolo India mpo ezua lipanda o boso bwa ba ngelesa. Koboya ya bana mboka ekweyisaka boyangeli bwa moto moko o bikolo Filipini, Chili, Indonesia, Serbia mpe ekweyisaki koyiba maponami o Europa ya Esti.

Maloba maye mazali na ntina

Koboya ya bana mboka to bitumba te ya solo Koboya ya bana mboka ezali lolenge lwa kobunda o politiki. Koboya bitumba ya solo ezali makambo manso maye mapekisi kosalela bokasi. Ba zuwi esika o masanga ma koboya ya bana mboka eye elongaka, ndakisa etumba ya bozui lipanda o ekolo India mpe lisanga lya bomoi o America, basalelaka koboya bitumba ya solo. Kosalela koboya ya bana mboka esengi na balingami ba yango koboya bitumba na lolenge **nionso**, yango nde ezali na litomba. O mokili to ndimi, **mingi** ya **bato** baboya bitumba basalelaka mpenza manaka mango te. Nzoka nde, ba ponoki manaka mei mpo ete ezalaka malamumu na kosalela.

Bokonzi : ya moto moko to ya bato mingi? O ntei ya bikolo ebele, bokonzi bozalaka se ya moto moko (lolenge 1), elingi koloba ete bato **nionso** bazali na nse ya kosala lokola alingi, mikano mpe na lisungi lya bayangeli ba bango mpe masanga masusu. Bokonzi bokozalaka ya baye bazali o likolo, ya baye bakambi mpifo mpe mapinga. Bokonzi ya moto moko ekoki, yoka, **ko umela** sese seko mpe ekoki kobonguana na lopete te. Koboya ya bana mboka yango esalamaka na lolenge mosusu, oyo tokoki kobenga bokonzi bwa baike (lolenge elili lya mibale), ontei na yango bakambi mpe masanga masusu ma mpifo ba ko likia na botosi mpe na lisungi lya bato. Na bokonzi bwa bato ebele, bokonzi bo tiaka motema likolo lya kondima mpe lisungi lya masanga ebele ya bato. Bokonzi bozali na makasi, nguya ya ye nde kotia motema na basungi baye, yango nde mbano ya lisungi ya mangomba mpe ya bato. Na yango, masanga ma koboya ya bana mboka ba



kotelemisaka manaka ma bango mpo ya koluka kotia mobulu o misala mia leta na ntina te bokonzi bosila mpe bokweya.

Misala mia koboya mpe misala mia kosala. O mokili, baboyi basalaka manaka koleka monkama. Manaka mango ba kosangisa mango na biteni mibale. Misala mia koboya mizali mayele maye bato bakoboya kosalela maye bazalaka na momesano ya kosala to na oyo basengeli kosala. Eteni yango esangisi ndakisa koboya mosala ya basali, koboya kofuta mpako mpe koboya kosomba biloko bia kolia. Misala mia kosalela ezali mayele maye bato bakosalela maye basalaka te na momesano, Ndakisa milulu, masanga ma bato ebele, kozua bisika mpe koboya kotosa bwa bana mboka. Kosalela mayele mango na boyebi mpenza bokopusa mbanda abimisa misolo mingi mpo ya koluka makambo mabonguama te. Lisanga lya lolenge loye ekoki kobotisa likanisi o ntei ya bato ebele mpe ko benda bango bazua esika o milulu, pamba te mayele ma kosalela mazali ebele: misala miye mizali na makoma to te, ya kobombana to ya polele, ya esika yoko to ya bisika mingi.

Bomoko, kotelemisa mwango mpe botosi boa bitumba te.

Ba ntina ya elonga ya koboya ya bana mboka bizali bomoko, kotelemisa mwango mpe botosi bwa bitumba te. Ba kokolisaka bomoko na kosangisaka masanga ndenge na ndenge ya bato. Moko na moko akoki kozala na bisenga eye ekesani na baninga, zinga zinga na mwa motango ya ntina. Kotelemisa mwango mozali eteni ya manaka ya kosangisa bato mpe mayele maye ekoyikamaka na bosolo mpenza eloko mpe libaku lya misala. Mpo ya yango to sengeli mpe koyeba liboso makama mpe ko kolengele ba mwango misusu mpo ya kosunga lisusu. Etumba(Mobulu) ekokutola bato o milulu, kondimama ya lingomba, kolembisa baye basungi bino o molongo mpe bozangi makoki ya kokueyisa botosi bwa baye basungaka bakambi. Yango wana botosi boa bitumba te etindaka kopono manaka malongobani eye bakosalela.

Mituna zomi

1 Lolenge kani bakambi ba nguya bakoki kokweyisama na bato, na lisungi lya koboya ya bana mboka?

Mokambi moko te azuaka bokasi na ye moko. Bakambi bakoziuka nguya o ndembe eye ba sungami na bifuku na bifuku ya bato o ntei ya ekolo. Mpo ete mokambi akoba na koyangela, ba pulusu, ba soda, ba zuzi mpe basali basengeli basala mosala mwa bango. O ekolo **nionso**, bato basengeli kokende mosala mokolo na mokolo, kofuta mpako mpe mbongo ya ndako, mpe kosomba biloko bia kolia o ba magazini biye bikosungaka leta to biye apesi nzela ba teke. Baye bakosalaka o ntei ya posti mpe ya bokumbi, bakisa ba panzi sango mpe basali ba leta, basengeli kokoba o misala mia bango. Oyo ezali mwa ba ndakisa ya biteni bya bato baye bakambi basengeli na lisungi lya bango mpo ya kotambuisa misala.

Lokola bayebi bosolo bona, bayangeli milulu mia koboya ya bana mboka ba kotelemisa manaka mpo ya koningisa lisungi eye biteni ya makasi ya bato bakopesaka mpe kokomisa makambo mazala se bongo. Bosangemi boa bato ebele baye bakolakisa koboya kotosa boa bango ekoki kokitisa botosi boa bakambi, epusi soko bokonzi ekosalela kobundisa baye bakosalela makoki ma bango. Kokotisa mobulu o milongo mia leta, masanga ma koboya makoki komatisa motuya mwa mosolo mpo ya bakambi-kino balandi ba leta bakomituna mpo ya maye ma koya lobi. Soko botosi bosili, kobundisa bato e kokoma mpasi mpo esalema.

2 Koboya ya bana mboka ekobandaka ndenge nini?

Milulu ebele ya koboya ya bana mboka ekobandaka yambo kopesa mateya na bato **nionso**. Kopeno mayele ma bino moko mpe maye mazali na makama mingi te mpe ya koyangela bato mpe kotelemisa bomoko zinga zinga na ba ntina ya mibale makoki

kozala na litomba. Ndakisa, yambo ete Gandhi a banda molulu moa koboya ya bana mboka o ekolo India, alekisaki ba sanza ebele kosololaka na bato **nionso** mpo ya koyeba maye makosepelisa bango, elikia ya bango mpe maye bazali kobanga. Ayebaki bongo lolenge kani akoki kozua mpe kosala na bango. Mpe a pusaki bato komipesa na “mosala moa kotonga”-masanga ma bana mboka basungaki baye banso bazalaki lisusu na elikia te na kolikia bobele na bango moko.

Soki milulu mipesi makoki ma kosalela manaka ma solo ma-koboya, bakoki se o ndembe ena kobanda koyangela milulu zinga zinga na makambo maye ekosalema o esika yoko mpe ekoki kozua elonga malamumu epayi ya bato ebele. Ndakisa, bayangeli ba lisanga Solidarite, o ekolo Polonia, ba bandaki naino na koboya mosala o copani eye esalaka ba masuwa. O ndembe eye sendica ya yambo esalamaka, yango esepelisaki **bana mboka** o ekolo mobimba. Wapi nde kobanda lya lingoba Solidarite. Lolenge yoko o America, sima ya “sit-in” mpe koboya kosomba esilisaki bokabuani ya mposo ya nzoto o moa bingumba ya Ngele, lingomba mei ezuaki ntombwa mpe **bato** ba ndimaki mpe ba sungaki bango.

3 Lolenge kani na koki koyangela milulu?

Bayangeli ba mwango mia manaka na lingomba basengeli koyeba ntina , bokasi, bozangi bokasi mpe makoki ma yango mpe baye batelemeli bango, bakisa koyeba lisungi liye songolo to pakala mpe baye ba libanda bakoki komemela bango. **Soki** lingomba asilisi kotelemisa manaka maye bakosala na bokuse, na kati kati to na bolai mpe kotelemisa mpenza mwango ya maye mazali koleka, **soki** lingomba liponi kokela milulu lokola mayele ya solo, ezali na makoki ebele eye ekoki kosunga lolenge eloko ekomonana o tekniki mpe mayele maye makopesa elonga.

4 Soko milulu te tokoki kosala nini?

Bato balobaka milulu mizali mosala mwa solo ya mangomba ya koboya ya bana mboka. Kasi , milulu mizali se moa mayele eye ezali



na makoki mia batelemeli. Manaka **soki** nkama ibale mayebani. Koboya kosomba bizali ndenge na ndenge(politiki, ya bato, biloko ya kolia) ;koboya mosala ;etamboli ya mombembe ;koboya kofuta mbongo ya ndako, ba mpako ; Kokoma mokanda na ba sinature ;koboya kotosa ya bana mboka ; kokamba esika ;kokanga nzela na bato ;kotelemisa governema mosusu, ntala moa manaka ma koboya ya bana mboka.

Koyeba kopono manaka maye bokosalela epesameli na lingomba moko moko kotala maye mazali koleka, makoki maye bazali na yango mpe ntina bo kobundela. **Soki** lingomba ezali **nanu** na makasi te, esengeli na ye kopono manaka maye mazali na biteni ebele te to epalangani bisika ebele, lokola koboya kosomba to mokanda moa mayebisi eye ezali na bilembo, lolenge lona e kosala ete lingomba eyebena mpe ekolisa makoki ma yango, mpe koyebisa malamumu ntina to ko bulunginia mbanda. **Soki** lingomba likoli mpe liye makasi, esengeli **malamu** koyangela milulu esika yoko, lokola kosangisa bato ebele, lifili, milulu mia koboya, to koboya ya bana mboka ya bato ebele.

To sengeli to yeba ete **soki** milulu mizali manaka maye mayebana mingi na baye balingi koyingela o koboya ya bana mboka, bizali



yango moko te to nzela se wana. Kotala maye mazali koleka, mayele ebele makoki kopesa mbano elamu koleka to ekobimisa mosolo mingi te mpo ya lingomba. Koyeba maye bo kosalela mpe kokanisa ya mayele bizali na motuya koleka o ndembe eye bokopono manaka maye bo kosalela.

5 **Bongo, soki lingomba lizali na mokambi ya nguya te?**

Mangomba ebele o molongo basalelaka koboya ya bana mboka bazalaka na mokambi ya nguya te. Lingomba lya esongo na apartheid o Africa ya Ngele asalaki mosala kitoko nzoka nde mokambi wa yango azalaka o boloko, azalaka komonono na lingomba te. Kozala kitoko to koyeba koloba, ekoki te ; oyo esengeli ezali nde makoki ya koyeba koyoka mpe komonisa bayangeni banso o ntei lya lingomba, kososolo motuya mpe makama mia misala moko na moko, mpe kokabola mokano na ba kambi ba lingomba. Kotia elikia se na mokambi ya nguya ezali na makama. Ekoki kokomela ete ba zua ye lisusu na bakambi mpo asala na bango, to mpe ba kanga ye. Mangomba maye efanda mpe ezali na bato esalemaka na lolenge **soki** bakambi bakangemi, basusu ba kokitana.

6 **Ebongo soki koboya ya bana mboka ekoki kosimba te o ekolo ya ngai?**

Koboya ya bana mboka ekoki kolonga tango inso te, kasi esalemaka o ntei ya bikolo ebele epai wapi ba « nganga mayele » mpe bato basusu balobaka ete ekoki ko simba te. Ndakisa, Augusto Pinochet apesaki mitindo ya bokonzi ya moto moko. Baike batiaki ntembe ete bokonzi boa ye bokokaki kokweya na koboya ya bana mboka te. Ndzoka nde, yango esalemaka. Moto te andimaka Slobodan Milosevic, **moyangeli** ya nko, o ekolo Serbia, ye oyo babengaki”mobomi ngombe” ya Balkan”, balongola ye o nsima ya manaka ya bitumba te. **Nzokande**, tango Milosevic atindaki ba soda mpe ba pulusu baye kobeta beta nkoto na nkoto ya bai milulu baye bazalaki kotinda ye alongwa o mobu 2000, ba mbulu mbulu baboyaki kotosa mitindo, na kotalaka ebele na **bana mboka**. Milosevic amonaki likambo mosusu ya kosala ezalaki te bobele se kotika bokonzi.

Soki bo kobete tembe koboya ya bana mboka ekoki kosalema epai na bino, bokanisa na makoki masusu: kobongola politiki o ntei;kozua esika o maponami; kofunda o ba zuzi; kolobana to kosolola na mbanda; kosenga lisungi na mangomba masusu o molongo;to kotomboka ya mandoki. Ba nzela **wana** esi esalamaka na bisika misusu o molongo. Ya solo koboya ya bana mboka ekoki kolonga, kasi ezali mpe na epusa **po** ba nzela **wana** ekoka kolonga te.

Yango ezali nde lingomba ya baye batelemeli to batomboki koyeba **kopona** manaka maye makoki kopesa libaku lilamu ya kobenda balingami ebele, koboya **kondima** mbanda, komikebisa to ko kweyisa boniokoli epai ya baye ba kosungaka bokonzi. Masanga maike basosoloki malamumu ba nzela **wana** mpe ba **ponaki** koboya ya bana mboka. Basusu ba **ponaki** koboya ya bana mboka nzela se moko na manaka ma kala ya mbongwana o politiki, lokolo maponami bisambiselo, kolobana mpe kobongola o ntei.

7 Bongo soki mbanda na ngai asaleli bitumba?

Esengeli na bino koyeba **ti** , suka suka mbanda a kobundisa bino. Yango esalamaka se bongo. **Soki** mbanda abundisi bino, elingi koloba lingomba likufi. Mangomba ma bolobani ba kotelemelaka minioko na ba ndenge mingi mpo ba koka kokweyisa mabe mana manso mazongela baye bakoniokolo bino.

Mpo ya komikebisa to kokweyisa bokasi bwa minioko, mangomba ma koboya ya bana mboka ba koki kosalela manaka maye bakoki kobundisa te. Ndakisa, milulu ma koboya kosomba epai wapi basombi ba kokila biloko bisusu ezali mpasi mpo batelemela yango , mpamba te manaka mango makosalemaka bipai binso mpe ezali mpasi mpo ya bakonzi koyeba ba nani bazali o milulu. **Soki** milulu ya bato ebele mpe manaka masusu ya polele to ya esika yoko ebundisami, manaka masusu ma kotelemela o politiki to manaka ya bisika binso mpe eye bato ba kosangana te ndakisa koboya kofuta mpako, to koboya mosala , bikoki kozala ba nzela malamumu mpo ya lingomba.

Mangomba ma koboya ya bana mboka makoki mpe kosalela manaka ma sika maye ma kobalola minioko mizongela baye ba bandaki miango. Ndakisa, kosalela ba jolona mpo ya kolakisa bilili mpe kopesa mayebisi mpo ya kolakisa polele bizaleli mabe ma minioko ekoki kobongola makambo mpo ya mbanda-O bikolo ba bampaya mpe bakokata misolo. Minioko minso te eko **zongelaka baye** basaleli yango, kasi ekoki kokata bosungi eye bazalaki na buango o **ti** ya ekolo to o molongo.

O ba ndakisa ebele ya koboya ya bana mboka , epusi bongo o ekolo Filipini o mobu 1986, o ekolo Chili o mobu 1988, o ekolo Serbia o mobu 2000 mpe o ekolo Ukraina o mobu 2004, to monaka ba soda mpe ba pulusu kotika milongo mia mapinga mpe kosangana na **bana mboka** , na mbala moko bakweyisaki to balongolaki makoki maye bakonzi bazalaka koniokolo bato. Ezaleli **wana** ezalaka ba mbano ya bokasi bua mangomba ma bolobani baye basalaka **nionso** mpo ya kolongola lisungi lya mapinga na bakambi ekolo.

*“Likambo lya mpasi **ezali** ya koboya ya bana mboka, ezali bakoso-soloko malamumu te esengeli kotiya botosi, kolakisa bato, kotelemisa mwango, kobenda bato... Kosala **nionso** mpo ya kokela lingomba ya solo mpenza. Yango ekosalemaka na mpuasa te. Esengeli **nionso** esalema na mayele.”* —JAMES LAWSON

8 Soko mbanda na ngai a boyi kondima?

Mpo ya kolonga, esengeli te bakambi baye bakoniokolo bato bandima. Kasi bokoki kosala **nionso** mpo baye bakosunga bokonzi bakoma esika moko na bino.

Bosengeli kobosana te, koboya ya bana mboka ezali na nguya mpenza pamba te ekobongolaka makanisi mpe bizaleli bya bato **soki** nkoto, to ba nkoto na ba nkoto baye bazalaki kosunga bokonzi na ndenge **nionso**. **Soki** baye basungaka mbanda na bino ba lembi, ezali lisusu na ntina te ete a ndima to a boyi. Bokonzi bwa ye bosili kino akoyaka kososolo ete azali lisusu na makoki ma kokamba etumba te, yango e kopusa ye a kata likambo mpo mbongwana eyingela.

Ndakisa, koboya kosomba biloko o mobu 1985 na lingomba esongo na apartheid o bitalaka bia bakuli ba mindele o engumba Port Elisabeth o Africa ya Ngele yango ememaki ma bomi ebele ntala ntina ba kuli ba pusaki bakambi kobongola politiki ya bango. Bakuli bandimaki bango mei masengi ma bailingomba. Bango basosolaki **ti** ezalaki malamumu **mingi kondima masengi** ma **ba lingomba** mpe baboyaki kosunga minioko ma governema.

9 Ekumela. Soko tokoki lisusu kozela te?

Koboya ya bana mboka ekoki mpe **ekumela** te mpo endimama. Atako lingomba lya ekolo Polonia (Solidarite) esalaka mibu 10 yambo ezua bokonzi ; o ekolo Filipini ba mbanda ya politiki

*“Tala ntina minioko epesaka ba mbano eye bazalaki kozela te. Yango ezali lokola mobeko mwa misato mwa Newton : obuaki bazongiseli yo. **Soki** bozali kosala nionso mpo ete minioko mimata,kotelemela ekomata belokola.” — IVAN MAROVIC*

basalaki kaka mwa mibu mpo ya kobengana Ferdinand Marcos. Nkonzo ya lingomba ya bolobani etalaka ntango eye ekoleka te, kasi bobele se lolenge loye manaka makosalema kati na bomoko mpe na mayele.

10 **Boni boni tokoki kolonga?**

Bo kokolisa libaku malamumu **soki** lingomba lya bino to o milulu bokosalela bomoko o ntei ya bato ebele, kotelemisa mwango mwa solo mpe botosi bwa bitumba te.

Bomoko bozali eloko lya yambo mpo mangomba ma bolobani ma kokomaka na bokasi o **ndenge oyo** ba komonisa makanisi mpe kosala mpo ya ndambo enene ya bato. Bo bosana te ete koyingela o lingomba ezalaka mposa ya moto ye moko. Bato bayingelaka o lingomba mpe bakozuaka makama mpo ete ba kolikia na lingomba. **Soki** bomoko bozangi o lingomba to **soki** ntina elimbolami malamumu te, **bato** ba kolanda lisusu lingomba te. Mpo na **nionso**, mangomba ma bolobani elongaka soko basangisi mibali mpe basi, bana, bakolo, babange, basambeli, ba ndinga **nionso**, bayekoli, basali, banganga mayele, bakuli mpe bato bongo na bongo.

Kotelemisa mwango ezali na ntina mpo ete koboya ya bana mboka ezali etumba kati lingomba songolo esongo na mbanda. Koyangela mpe manaka mazali na ntina mpo ya kosangisa mpe kolakisa bokasi banso lingomba esangisi. Baye bakambi lingomba basengeli bazua mikano mingi ya bwania mpe ya mayele, epusi bongo mpo ya kobenda bato, mpe basala Malamumu, koyeba kosalela botau bwa mbanda, mpe kotelemisa manaka maye makosilisa

mayele ma mbanda. Mikano ma solo ma kozuamaka na mpuasa te. Mpo ya kotelemisa mwango, mayele mabale masengelami. Yambo, batelemisi manaka ma lingomba basengeli koyeba malamu maye mazali kosalema o politiki, o nkita mpe o ntei ya bato mpo lingomba mei ezala kobika se wana, mpe koyeba ba mposa mpe maye bato bazali kozela esalema na biteni biteni. Mpo ya ibale, batelemisi manaka ma lingomba basengeli koyeba lolenge kani lingomba lya bolobani e kotambola , mayèlè mango makozuamaka na bokasi bwa moto ye moko, to na ba buku, ba filimi mpe o internet, to kosolola na baye bazali na mayele koleka maye matali koboya ya bana mboka mpe o politiki.

Botosi bwa bitumba te ezali na litomba mpo **ti soki ba lingomba** baluki bitumba ekobebisa bokasi lwa lingomba mpe, na momesano, ekotinda mpe ekolongisa minioko. Na yango, **soki** lingomba e mipesi na bitumba, **bato** ba kobenda nzoto mpo balingi bongo te. Mpe **soki** lingomba ebundisi ba pulusu mpe ba soda, ekokoma mpasi mingi kobenda baye basungaka bokonzi, mpe **soki** o ntei ya bango basusu bazalaki kosunga lingomba lya bino bakotika. O ntei ya lingomba eye ekosalela manaka ma bolobani, ntina ya lingomba –bonsomi, bomoi bwa bato, bosembo-endimamaka na banso. Na yango , mosala mwa lingomba, mozali kosenga bopikiliki mpe komipesa ya bato banso, ekoki koluka lisungi epai ya **ba bokonzi**, lokola mpe epai ya baye bakoluka bokonzi bosila.

www.civilresistance.net

www.nonviolent-conflict.org